

บทคัดย่อ

บทคัดย่อดุษฎีนิพนธ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและพัฒนาชนบท

การพัฒนาขีดความสามารถในการวางแผนพัฒนาตำบล ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

โดย

นางสาวณัฐนรี ศรีทอง

พฤศจิกายน 2543

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: ดร.วีรศักดิ์ ปรงติ

ภาควิชา/คณะ: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยเรื่องการพัฒนาขีดความสามารถในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรีมีวัตถุประสงค์ เพื่อ:-

1. ประเมินขีดความสามารถในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรีในมิติด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ
2. พัฒนาขีดความสามารถในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลร่วมกับประชาชนในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
3. ประเมินผลการพัฒนาขีดความสามารถในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลร่วมกับประชาชนในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารส่วนตำบลท่าตะคร้อ กรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน และหัวหน้าครัวเรือนของตำบลท่าตะคร้อ ซึ่งเป็นกลุ่มควบคุม จำนวน 171 คน และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงชุม กรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน และหัวหน้าครัวเรือนของตำบลม่วงชุม ซึ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 143 คน ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการรวม 2 ครั้ง คือครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 3-16 เมษายน 2543 และ ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 18-27 มิถุนายน 2543 โดยใช้แบบทดสอบที่ผ่านการทดสอบความตรง และความเที่ยงแล้วจำนวน 2 ชุด

รวมทั้งใช้แบบสังเกตการณ์ในขณะที่พัฒนาขีดความสามารถตามกระบวนการของการวางแผนพัฒนาตำบลทั้ง 5 ขั้นตอนและการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นกรอบในการวิจัยและแบบสังเกตการณ์ในพื้นที่ขณะจัดประชาคมหมู่บ้านและตำบล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS/PC* ซึ่งผลการวิจัยพบว่า:-

1. ก่อนจัดอบรม ผู้ให้ข้อมูลทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีลักษณะส่วนบุคคลที่ไม่แตกต่างกันในเรื่องของเพศ อายุ ตำแหน่งรวมทั้งความรู้ เจตคติ และทักษะในกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบล ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดแนวทางการพัฒนา ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อแก้ไขเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว ขั้นตอนที่ 4 การประกอบแผนและขั้นตอนที่ 5 การให้ความเห็นชอบแผนรวมทั้งเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลางหรือพอรู้บ้าง ขีดความสามารถด้านเจตคติ ผู้ให้ข้อมูลของทั้ง 2 ตำบล มีความเห็นชอบต่อกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบลและการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ส่วนขีดความสามารถด้านทักษะต่อกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบลและการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นอยู่ในระดับปานกลางหรือพอทำได้ นอกจากนี้แล้วขีดความสามารถในการวางแผนพัฒนาตำบลของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองเมื่อทำการทดสอบด้วยสถิติ t-test แล้วพบว่าไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด

2. การพัฒนาขีดความสามารถในการวางแผนพัฒนาตำบลให้แก่กลุ่มทดลองใช้ 3 วิธี ได้แก่ 1) เทคนิค A - I - C เพื่อให้โอกาสผู้เข้าอบรม ของกลุ่มทดลองมีส่วนร่วมในการจัดอบรม ซึ่งเน้นให้มีปฏิบัติด้วยตนเอง 2) การจัดอบรมตามหลักสูตรที่สร้างขึ้นตามกระบวนการของการวางแผนพัฒนาตำบลและการมีส่วนร่วมของประชาชนและ 3) การนำทัศนศึกษาดูงาน ผลการพัฒนาขีดความสามารถของกลุ่มทดลองพบว่ามีความรู้ในกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบลในระดับที่ดี เจตคติมีการปรับเปลี่ยนไปในทางที่ถูกต้อง และสามารถลงมือปฏิบัติด้านการวางแผนพัฒนาตำบลด้วยตนเองและมีความมั่นใจมากและสามารถกระทำได้

3. หลังอบรม เมื่อทดสอบหาความแตกต่างด้วยสถิติ t-test พบว่าขีดความสามารถด้านความรู้และเจตคติของกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แต่ด้านทักษะ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันแต่อย่างใด ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน นอกจากนี้ขีดความสามารถด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ ในการวางแผนพัฒนาตำบลของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการจัดอบรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ 0.01 เช่นกัน และที่น่าสังเกตก็คือ ขีดความสามารถด้านความรู้ เจตคติ และทักษะในการวางแผนพัฒนาตำบลของกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ 0.01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มทดลอง

มีระดับความรู้ในกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบลเพิ่มสูงขึ้น เจตคติเปลี่ยนไปในทางที่ถูกต้อง และที่สำคัญมีทักษะในการวางแผนพัฒนาตำบลได้ด้วยตนเองภายหลังการพัฒนา

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัยว่า กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการออกกระเบียบว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ควรส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานให้ประชาชนในหมู่บ้าน ตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบล นอกจากนี้แล้วควรปรับเปลี่ยนวิธีการจัดอบรมด้านการวางแผนพัฒนาตำบล เพื่อให้ผู้เข้าอบรมวางแผนได้ด้วยตนเองและไม่ควรเร่งรัดระยะเวลาในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลดังเช่นปัจจุบันเพื่อให้ได้แผนพัฒนาตำบลที่มีคุณภาพ สำหรับผู้สนใจที่ทำการวิจัยต่อไปนั้น ควรทำการศึกษาว่าแผนพัฒนาตำบลที่มีคุณภาพส่งผลกระทบต่อการพัฒนาชนบทอย่างไร